АЖРИМ

(даъво аризасини кўрмасдан қолдириш тўғрисида)

Гулистон шахар

2024 йил 22 июль

Гулистон туманлараро иқтисодий суди, судья Б.Махмудов раислигида, судья ёрдамчиси Ж.Эгамованинг суд мажлиси котиблигида, даъвогар Сирдарё вилояти солиқ бошқармасининг жавобгар "AZIM" масъулияти чекланган жамиятига нисбатан битимлар кўзбўямачилик таъсирида тузилганлиги сабабли бюджетга келиб тушмаган жами 192 000 000 сўм хисобга олинган қушилган қиймат солиғи суммасини ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган иқтисодий ишни ўз биносида, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИКЛАДИ:

Даъвогар Сирдарё вилояти солиқ бошқармаси (кейинги ўринларда — даъвогар ва(ёки) солиқ бошқармаси) Гулистон туманлараро иқтисодий судига "AZIM" масъулияти чекланган жамияти(кейинги ўринларда — жавобгар)га нисбатан даъво аризаси билан мурожаат қилиб, даъво аризасида жавобгарнинг ҳаракатларида ҳуқуқни суиистеъмол қилиш ҳолатлари мавжудлигидан ва жами 192 000 000 сўм қўшилган қиймат солиғи асоссиз ҳисобга олинганлигидан келиб чиқиб, "GENERAL ELECTRIC INVEST" масъулияти чекланган жамияти ўртасида тузилган битимлар кўзбўямачилик таъсирида тузганлиги сабабли бюджетга келиб тушмаган жами 192 000 000 сўм ҳисобга олинган қўшилган қиймат солиғи суммасини ундиришни сўраган.

Суднинг 2023 йил 12 июлдаги ажрими билан "GENERAL ELECTRIC INVEST" масъулияти чекланган жамияти(кейинги ўринларда — учинчи шахс) низонинг предметига нисбатан мустақил талаблар билан арз қилмайдиган учинчи шахс сифатида ишда иштирок этишга жалб қилинган.

Даъвогар ва жавобгар хамда учинчи шахс иш мухокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган бўлса-да, у (лар)нинг вакил (лар)и суд мажлисига келмади хамда даъво юзасидан ўз фикрмулохазаларини такдим этмади.

Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси (кейинги ўринларда —ИПК) 128-моддаси иккинчи қисми 4-хатбошисига биноан ажримнинг кўчирма нусхаси суд томонидан электрон почта орқали ёки хабардор қилинганлик фактини тасдиқловчи бошқа алоқа воситаларидан фойдаланган ҳолда юборилган кундан эътиборан уч кун ўтган бўлса иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси суд томонидан тегишли тарзда хабардор қилинган деб ҳисобланади.

Суднинг 2024 йил 12 июлдаги ишни 2024 йил 22 июль куни соат 15-30га тайинлаш тўғрисидаги ажримининг кўчирма нусхаси даъвогар ва жавобгар ҳамда учинчи шахснинг юридик манзилига юборилган.

ИПКнинг 170-моддаси иккинчи қисмига биноан иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган даъвогар суд мажлисига келмаса, даъвогарнинг ишни унинг йўқлигида кўриш тўғрисидаги аризаси бўлган такдирда, низо унинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин, шунингдек учинчи қисмига асосан иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин.

Бироқ, даъвогар ишни унинг йўклигида кўриш тўғрисидаги арз килмаган.

Суд, ишдаги мавжуд хужжатларни ўрганиб чиқиб, куйидаги асосларга даъвогарнинг даъво аризасини кўрмасдан қолдиришни лозим топади.

ИПКнинг 13-моддаси биринчи қисмига асосан суд ишларни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунлари, бошқа қонунчилик ҳужжатлари, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномалари асосида ҳал қилади.

ИПКнинг 107-моддаси 6-бандига биноан агар даъвогар биринчи суд мажлисига келмаган ва ишни ўзининг иштирокисиз кўрилиши тўгрисида арз қилмаган бўлса, суд даъво аризасини кўрмасдан қолдиради.

хужжатларидан аниқланишича, даъвогарнинг жавобгарнинг харакатларида хукукни суиистеъмол килиш холатлари мавжудлигидан ва 192 000 000 сўм қўшилган қиймат солиғи олинганлигидан келиб чикиб, учинчи шахс ўртасида тузилган битимлар кўзбўямачилик таъсирида тузганлиги сабабли бюджетга келиб тушмаган жами 192 000 000 сўм хисобга олинган қушилган қиймат солиғи суммасини ундиришни хакидаги 2024 йил 1 июлдаги 20-27059-сонли даъво аризаси судга почта бўлими оркали келиб тушган бўлиб, суднинг 2024 йил 12 июлдаги даъво аризасини иш юритишга қабул қилиш, иш қўзғатиш ва ишни суд мухокамасига тайёрлаш тўгрисидаги ажримига асосан даъво ариза олдиндан давлат божи тўловисиз иш юритишга қабул қилиниб, 4-1201-2401/2401-сонли иш қўзғатилган ва ишни кўриш 2024 йил 22 июль куни соат 15-30да Гулистон шахар, Бирлашган кўчаси, 7-уйда жойлашган Гулистон туманлараро иктисодий суди биносида бўладиган очик суд мажлиси мухокамасида кўриб чикиш учун тайинланган.

Суднинг 2024 йил 12 июлдаги даъво аризасини иш юритишга қабул қилиш, иш қузғатиш ва ишни суд муҳокамасига тайёрлаш тӱғрисидаги ажрими 2024 йил 12 июлда даъвогар ва жавобгар ҳамда учинчи шаҳсга гибрид почта орқали юборилган ва ушбу ажрим даъвогар томонидан 2024 йилда 14 июлда ҳабул ҳилиб олинган.

ИПКнинг 127-моддасига мувофик ишда иштирок этувчи шахслар суд мухокамасининг вакти ва жойи тўгрисида суд ажрими оркали хабардор килинади, ажрим топширилганлиги маълум килинадиган буюртма хат оркали юборилади ёки ушбу шахсларга тилхат олиб топширилади ёхуд хабардор килинганлиги факти кайд этилишини таъминлайдиган алока воситаларидан фойдаланган холда хабардор килинади. Иктисодий суд ишларини юритишнинг бошка иштирокчилари ажрим оркали, зарур холларда эса суд чакирув когозлари, телеграммалар, факслар, телетайплар хамда бошка алока воситалари оркали хабардор килинади ва судга чакирилади.

ИПКнинг 128-моддасига биноан агар суд иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини олганлиги ёки ушбу Кодексда назарда тутилган бошқа усулда хабардор қилинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошлангунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор қилинган деб хисобланади.

Иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси қуйидаги ҳолларда ҳам суд томонидан тегишли тарзда ҳабардор қилинган деб ҳисобланади, агар:

ажрим йўлланган шахс ажримнинг кўчирма нусхасини олишни рад этган ва ушбу рад этиш қайд этилган бўлса;

суд томонидан юридик шахснинг судга маълум бўлган охирги жойлашган ери (почта манзили), фукаронинг яшаш жойи бўйича юборилган ажримнинг кўчирма нусхаси олувчи кўрсатилган манзилда йўклиги сабабли топширилмаган ва бу ҳакда алоқа муассасаси судни хабардор қилган бўлса;

ажримнинг кўчирма нусхаси суд томонидан электрон почта орқали ёки хабардор қилинганлик фактини тасдиқловчи бошқа алоқа воситаларидан фойдаланган ҳолда юборилган кундан эътиборан уч кун ўтган бўлса.

Бироқ, даъвогар ва даъвогар иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган бўлсада, у (лар)нинг вакил (лар)и суд мажлисига келмади, шунингдек ишни ўзининг иштирокисиз кўрилиши тўғрисида арз қилмади.

Бундан ташқари, жорий йилнинг 22 июль куни соат 15-30дан 18-00гача бўлган вақт давомида Гулистон шаҳар, Бирлашган кўчаси, 7-уйда жойлашган Гулистон туманлараро иқтисодий суди биносига даъвогар вакиллари келишмаган ҳамда суд мажлисида иштирок этиши ёхуд иштирок этмаслиги юзасидан ариза, илтимоснома тақдим қилишмаганлиги ҳолати бўйича суд ва Миллий Гвардия қўриқлаш бошқармаси ходимлари томонидан 2024 йил 22 июль куни далолатнома тузилган.

Юқорида қайд этилган фактлар ишдаги мавжуд почта(алоқа) бўлимининг маълумотномаси ва далолатнома билан тасдиқланиши сабабли инкор этиб бўлмайди.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2019 йил 24 майдаги "Биринчи инстанция суди томонидан иктисодий процессуал конун нормаларини кўллашнинг айрим масалалари тўгрисида"ги 13-сон карори 31-банди учинчи хатбошисида агар даъвогар биринчи суд мажлисига келмаган ва ишни ўзининг иштирокисиз кўрилиши тўгрисида арз килмаган бўлса, у холда ИПКнинг 107-моддаси 6-бандига мувофик даъво кўрмасдан колдирилиши хакида тушунтириш берилган.

Қайд қилинганларни инобатга олиб, суд даъвогарнинг даъво аризасини кўрмасдан қолдиришни лозим топади.

ИПКнинг 118-моддаси биринчи қисмига асосан суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

"Давлат божи тўғрисида" ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига илова сифатида тасдиклаган давлат божи ставкаларининг микдорига кўра, иктисодий судларга бериладиган мулкий хусусиятга эга даъво аризаларидан

даъво бахосининг 2 фоизи микдорида, бирок БХМнинг 1 бараваридан кам бўлмаган микдорда давлат божи ундирилиши белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2020 йил 19 декабрдаги "Иқтисодий ишлар бўйича суд харажатларини ундириш амалиёти тўғрисида"ги 36-сон қарори 3-бандида иш юритишни тугатиш тўғрисидаги, даъвони кўрмасдан қолдириш тўғрисидаги, суд жарималарини солиш тўғрисидаги ажримлар устидан давлат божи ундирилиши ҳақида тушунтириш берилган.

Ўзбекистон Республикасининг "Давлат божи тўғрисида"ги Қонуни 5-моддаси 2-бандига асосан даъвони кўрмасдан қолдириш тўғрисидаги даъво аризаларидан давлат божи ундирилади, ИПКнинг 118-моддаси ва "Давлат божи тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига асосан 192 000 000 сўм ҚҚС солиқ суммаси ундириш бўйича 3 840 000 сўм давлат божи солиқ бошқармаси зиммасига юкланиши лозим эди, бирок, даъвогар "Давлат божи тўгрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига асосан давлат божи тўлашдан озод этилганлиги сабабли, давлат божини ундирувсиз қолдиришни, олдиндан тўлаб чиқилган 34 000 сўм почта харажатлари даъвогар зиммасида қолдиришни лозим топади.

Юқоридагиларга асосан ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси 107-моддаси 6-банди ва 108, 109, 118, 195-моддаларини қўллаб, суд

АЖРИМ КИЛДИ:

Даъвогар Сирдарё вилояти солиқ бошқармасининг жавобгар "AZIM" масъулияти чекланган жамияти харакатларида ҳуқуқни суиистеьмол қилиш ҳолатлари мавжудлигидан ва жами 192 000 000 сўм қўшилган қиймат солиғи асоссиз ҳисобга олинганлигидан келиб чиқиб, "GENERAL ELECTRIC INVEST" масъулияти чекланган жамияти ўртасида тузилган битимлар кўзбўямачилик таьсирида тузганлиги сабабли бюджетга келиб тушмаган жами 192 000 000 сўм ҳисобга олинган қўшилган қиймат солиғи суммасини ундириш тўғрисидаги даъво аризаси кўрмасдан қолдирилсин.

Олдиндан тўланган 34 000 сўм почта харажатлари даъвогар Сирдарё вилояти солиқ бошқармаси зиммасида қолдирилсин.

Давлат божи ундирувсиз қолдирилсин.

Ажримнинг кўчирма нусхаси тарафларга юборилсин.

Ажрим қабул қилингандан кейин бир ойлик муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Ажрим қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Мазкур ажрим устидан ажрим қабул қилинган кундан эътиборан бир ой ичида шу суд орқали Сирдарё вилоят судига апелляция тартибида шикоят қилиниши (прокурор протест келтириши) ёки ажрим қонуний кучга кирган кундан эътиборан олти о

Раислик килувчи, о

Б.Махмудов